

і глухими приголосними *r, n, d, t* та асонованими голосними *i, a* створюють ефект евфонічного текстового переспіву.

Наступне замовляння подається у формі письмового звернення до чарівниці. Дитина, у котрої випав зуб, кладе його під подушку разом із запискою:

Dear Tooth Fairy, would you leave my tooth? [4, с. 394].

Згідно обряду вранці разом із зубом під подушкою можна знайти монету номіналом у двадцять чи п'ятдесят пенсів, якщо вам поталанить. Ввічливо-питальне речення за своєю структурою і прагматикою виконує тут допоміжну нелінгвістичну функцію, а саме акцентує увагу на вихованні дітей у сім'ї, частиною якого мають бути віра у добру казку і розуміння необхідності чемної і слухняної поведінки.

Проведене дослідження дає підстави зробити висновок про те, що лінгвостилістичні характеристики текстів англійських замовлянь зумовлені їхніми особливостями як специфічного типу обрядового дискурсу.

Література

1. Бусел В.Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови. – К.; Ірпінь: Перун, 2001.
2. Дейк Т.А. ван. Язык. Познание. Коммуникация. – М.: Прогресс, 1989.
3. Москаленко М.Н. Українські замовляння. – К.: Дніпро, 1993.
4. Opie Iona; Tatem Moira. The Dictionary of Superstitions. – Oxford: Oxford Univ. Press, 1989.

УДК 811.111.37

КОБЯКОВ О.О.
(Суми)

КІЛЬКІСНО-ЯКІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ МОВЧАЗНИХ СИТУАЦІЙ В АНГЛОМОВНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ

У статті аналізується контекстуальне оточення маркерів комунікативного мовчання, вводиться метазнак “силенціальна ситуація”, фокусується увага на квантитативних та квалітативних ознаках silenціального ефекту, на суб'єктах мовчазних ситуацій.

Актуальність теми зумовлена сучасними лінгвістичними тенденціями до вивчення проблем комунікації, з одного боку, та малодослідженістю концепту комунікативного мовчання, з іншого. Учені у своїх працях звертають увагу на міждисциплінарний характер концепту silenціального ефекту (СЕ), його позначення у різних дискурсах. Але недостатнім на часі є осмислення silenціальних ситуацій (СС) зазначеного концепту, експлікації його витоків, природи та мовної категоризації. Аналіз емпіричного матеріалу англomовної художньої прози об'єктивує висновки узагальнення стосовно онтологічних, лінгвістичних та психологічних аспектів об'єкта. Аналіз показує, що СЕ має місце у розмові персонажів (у нашому випадку – у художніх діалогах), а мовлення та мовчання є адгерентними явищами діалогічної інтеракції. З огляду на нульовий денотат мовчання, його енігматичний характер автору доводиться бути уважним до silenціальних лакун, експлікувати та коментувати їх для вдумливого читача. СЕ у художньому дискурсі тлумачиться автором у прямій та непрякій мові (1), а також в авторських розповідях та роздумах (2). Наприклад:

1) *Every time you look at anything in your dreams it changes shape, he said after a long silence* [Carlos Castaneda, p. 64]; *I asked him what he was planning to do. His cryptic statements and his long silences were ominous* [Ibid, p. 98]; *“Oh, fine, fine, Cal”. A huge silence would follow* [Ibid, p. 105]; *After a moment's silence, as if wanting to change the subject, he stood up and pointed to his suit* [Ibid, p. 60].

2) *We sat in silence for a while* [Carlos Castaneda, p. 50]; *Dozens of people went by. We sat in a relaxed silence for ten or fifteen minutes* [Ibid, p. 81]; *Don Juan did not speak for a long time. He seemed to have become engulfed by thoughts* [Ibid, p. 40].

У коментарях до silenціальних ситуацій автор вважає за доцільне осмислити стан мовчазної людини (або тиші артефактів), фокусувати увагу на їх інгерентних характеристиках. Кількість цих характеристик варіюється, що залежить від авторських інтенцій омовлювати СЕ або розтлумачити його буття в тексті. З огляду на це СЕ має характер однолексемних (3) або полілексемних (4) презентацій. Наприклад:

3) *It lasted for a brief moment and subsided gradually until everything was quiet again* [Carlos Castaneda, p. 38]; *She did not answer* [Ibid, p. 4].

4) *I was jotting down my impressions of the surroundings when don Juan, after a long silence, suddenly spoke in a dramatic tone* [Carlos Castaneda, p. 113]; *After a moment's silence, as if wanting to change the subject, he stood up and pointed to his suit* [Ibid, p. 60]; *After a very long pause his face brightened up and he smiled* [Ibid, p. 109].

Полілексемні репрезентації позначені гетерогенністю, вони омовлюють кількісні (5), якісні (6) та кількісно-якісні (7) ознаки СС. Наприклад:

5) *We walked in silence for a moment* [Carlos Castaneda, p. 85]; *He remained quiet for a long time, and I thought my questions were annoying him* [Ibid, p. 6]; *We rested in silence for some time. He made a long pause; he stared at me in a friendly way* [Ibid, p. 92].

6) *"Genaro will see you tomorrow morning", don Juan said. "Now you must sit here in total silence". We did not say another word. After hours of silence I fell asleep* [Carlos Castaneda, p. 93].

7) *After a very long, uneasy pause I felt compelled to ask him...* [Carlos Castaneda, p. 83]; *A few minutes of uneasy silence followed before don Juan spoke again* [Ibid, p. 60]; *We stayed there, in that strange, unfriendly room, for a long time, in total silence* [Ibid, p. 134]; *We stayed there, in that strange, unfriendly room, for a long time, in total silence* [Ibid, p. 134].

Перевага у текстах надається кількісним (а) характеристикам мовчання, якісні (б) характеристики значно поступаються, наприклад: а) *Lasted for a brief moment; quiet for long time; a long pause; a moment's pause; quite for more than an hour; quite for about fifteen minutes; a long silence; huge silence;* б) *uneasy silence; total silence; habitual silence; absolute silence; polite silence; forced silence; complete silence; relaxed silence.*

Силенціальна ситуація включає омовлення як СЕ, так й інші невербальні дії (8). Наприклад:

8) *We remained quiet for more than an hour, then we started walking again* [Carlos Castaneda, p. 28]; *We remained quiet for a moment and then began walking again* [Ibid, p. 98]; *Each stayed for a moment, in complete silence, until someone else showed up* [Ibid, p. 71]; *After a moment's silence, don Juan signaled me to start walking* [Ibid, p. 99]; *They were getting up to leave after having sat in polite silence for a few minutes* [Ibid, p. 38]; *He paused for a moment and looked at me as if he wanted to judge the effect of his words* [Ibid, p. 43].

Силенціальний ефект, як психологічний пуант, має свої витoki, причини породження; його нульовий денотат потребує осмислення та розуміння безмов'я (9). Наприклад:

9) *There was a long silence, as she obviously tried to put her thoughts in order* [Carlos Castaneda, p. 102]; *I was extremely silent for a moment, perhaps due to the silence around me* [Ibid, p. 75]; *There was a moment of silence. She was obviously assessing my reaction* [Ibid, p. 31]; *There was a long silence. I was numb, shocked, yet my awareness was as keen as it had ever been* [Ibid, p. 100]; *There was a long silence. I did not know what else to say* [Ibid, p. 117].

Мовчання репрезентується у суцесивності інтерактивних дій персонажів (10). Наприклад:

10) *La Gorda did not answer when I asked her that. There was a long silence. She excused herself, saying that she had to make breakfast; it was already morning* [Carlos Castaneda, p. 82]; *There was a long and forced silence. Florinda smiled, playing with the tip of her long braid. She said that I had had enough* [Ibid, p. 142]; *I broke the long silence and voiced my concern* [Ibid, p. 82].

Як бачимо, суб'єктами безмов'я виступають як окремі персонажі і групи людей, так і персоніфіковані артефакти та явища природи. Таким чином, параметри силенціальних ситуацій у художньому дискурсі охоплюють квантитативні та кваліфікативні оцінки СЕ, його витoki та актанти комплексних вербально-невербальних дій.

Подальше вивчення силенціальних ситуацій є вельми актуальним для розпізнання онтологічного, лінгвістичного та психологічного буття силенціального ефекту.

Література

1. Castaneda, Carlos. *The Teachings of Don Juan: A Yaqui Way of Knowledge*. – Berkley: U of California P, 1998. – 155 p.